

Sygn. akt III SK 42/10

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

Protokolant /
w sprawie z powództwa

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o ustalenie treści umowy o przyłączenie do sieci,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 12 kwietnia 2011 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 19 lutego 2010 r., sygn. akt VI ACa 1142/09,

1. oddala skargę,

2. zasądza od [] na rzecz Prezesa
 Urzędu Regulacji Energetyki oraz na rzecz
 (dwieście siedemdziesiąt)
 tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki decyzją z dnia 8 października 2008 r.,
 po rozpatrzeniu wniosku []

[] o rozstrzygnięcie w
 trybie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z
 2006 r. Nr 89, poz. 625 ze zm.; dalej: „Prawo energetyczne” lub „PE”) sporu z
 [] (dalej: „powód” lub „przedsiębiorstwo
 energetyczne”) dotyczącego ustalenia treści umowy o przyłączenie do sieci
 elektroenergetycznej [] orzekł:

- zawarcie umowy o przyłączenie [] do sieci
 elektroenergetycznej [] stanowiącej załącznik do
 decyzji;

- odmówił nadania decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności.

Od powyższej decyzji Prezesa URE odwołanie wniosła

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2009 r. Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony
 Konkurencji i Konsumentów w Warszawie oddalił odwołanie. Podstawę wyroku
 Sądu Okręgowego stanowiły następujące ustalenia.

[] w dniu
 3 marca 2006 r. wystąpiła do [] (obecnie
 Poznaniu) o określenie warunków przyłączenia [] do sieci
 elektroenergetycznej oraz określenie warunków przyłączenia; zawarcie umowy o
 przyłączenie do sieci; realizację przyłączenia. Pismem z 5 lipca 2007 r. złożyła do
 Prezesa URE wniosek o wydanie decyzji w przedmiocie przyłączenia
 do sieci elektroenergetycznej [] i ustalenie treści

umowy przyłączeniowej. W dniu 30 lipca 2007 r. Prezes URE wszczął postępowanie administracyjne w sprawie przedstawionego sporu. Przedsiębiorstwo energetyczne pismem z 21 sierpnia 2007 r. zawiadomiło Prezesa URE, że uzgodniło z zainteresowanym projekt warunków przyłączenia

do sieci elektroenergetycznej, wskazując, że dokonuje tego jako realizację złożonego przez zainteresowanego wniosku. Przedsiębiorstwo energetyczne przekazało warunki przyłączenia oraz projekt umowy o przyłączenie do sieci. przygotowała i przedstawiła zakres prac inwestycyjnych koniecznych do przyłączenia farmy wiatrowej do jej sieci elektroenergetycznej, określiła i wyliczyła wielkość nakładów finansowych na realizację tego przyłączenia przypadającą na w kwocie 50% rzeczywistych kosztów na realizację prac projektowych i prac budowlanych określonych w § 7 ust. 2 projektu umowy z zastrzeżeniem, że kwota ta może ulec zmianie, jeżeli w trakcie realizacji inwestycji w zakresie określonym w § 7 ust. 2 projektu umowy nastąpi zawarcie umów o przyłączenie do sieci z innymi odbiorcami energii. W przygotowanym projekcie umowy . przyjęła, że opłata przyłączeniowa powinna być ustalona na podstawie wszystkich kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwo energetyczne w celu przyłączenia F do swojej sieci, w tym kosztów rozbudowy i modernizacji sieci w zakresie niezbędnym do odbierania całej energii wytworzonej w farmie wiatrowej. nie zgodziła się z tym postanowieniem projektu umowy stojąc na stanowisku, że koszty rozbudowy i modernizacji sieci nie powinny być zaliczone do kosztów, na podstawie których ustalona będzie opłata przyłączeniowa, chyba, że rozbudowa i modernizacja sieci będzie służyć tylko . Prezes URE w zaskarżonej decyzji ustalił treść umowy przyłączeniowej pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym i przyjmując, że nakłady na rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznych . konieczne do realizacji przyłączeni nie wchodzą do kosztów stanowiących podstawę kalkulacji opłaty przyłączeniowej, ponieważ nie są to nakłady na budowę przyłącza w rozumieniu art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa

energetycznego, natomiast obciążają one w całości przedsiębiorstwo energetyczne.

Według Sądu Okręgowego niesporna w sprawie jest okoliczność, że w celu realizacji wniosku o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej konieczna stała się rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej tego przedsiębiorstwa.

Przepis art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego nakłada na przedsiębiorstwa zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją energii elektrycznej publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, z realizacją którego powiązane są inne obowiązki nałożone na te przedsiębiorstwa:

- spełniania technicznych warunków dostarczania energii elektrycznej określonych w odrębnych przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 - 4, 7 i 8 oraz w odrębnych przepisach i koncesji (art. 7 ust. 4 Prawa energetycznego);

- zapewnienia realizacji i finansowania budowy i rozbudowy sieci w tym na potrzeby przyłączy podmiotów ubiegających się o przyłączenie na warunkach określonych w przepisach art. 9 i art. 46 Prawa energetycznego oraz w założeniach, o których mowa w art. 19 Prawa energetycznego (art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego).

Sąd Okręgowy uznał, że przedsiębiorstwo energetyczne ma publicznoprawny obowiązek realizacji zaopatrzenia w energię elektryczną nie tylko istniejącego, ale i przyszłego zapotrzebowania. Powinno zatem podejmować i realizować inwestycje związane z budową i rozbudową sieci. Wydała na wniosek I warunki przyłączenia, opracowała i przygotowała warunki umowy o przyłączenie do swojej sieci elektroenergetycznej wraz z rozbudową i modernizacją swojej sieci, to wobec tego – w ocenie Sądu Okręgowego – również względy techniczne i ekonomiczne, o których mowa w art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego nie sprzeciwiały się rozbudowie jej sieci. Wydane przez przedsiębiorstwo energetyczne warunki przyłączenia spełniały kilka funkcji: stanowiły potwierdzenie przez przedsiębiorcę energetycznego istnienia technicznych i ekonomicznych warunków do przyłączenia farmy wiatrowej; stanowiły zaproszenie do złożenia przedsiębiorstwu energetycznemu oświadczenia woli przez podmiot ubiegający się o przyłączenie, skutkujące

powstaniem po stronie przedsiębiorstwa energetycznego obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci o treści zgodnej z tymi warunkami technicznymi oraz na warunkach przewidzianych w projekcie umowy przyłączeniowej, dołączonej do warunków przyłączenia; stanowiły realizację publiczno-prawnego obowiązku przedsiębiorstwa energetycznego prowadzenia działalności koncesjonowanej zgodnie z przepisami, które nakładają obowiązek przyłączania podmiotów do sieci, zawieranie umów o przyłączeniu do sieci określonych przez siebie, ale podlegających negocjacjom z drugą stroną.

Zdaniem Sądu Okręgowego podmiot ubiegający się o przyłączenie może również w przypadku, gdy projekt umowy o przyłączenie narusza prawo, bez negocjacji z przedsiębiorstwem energetycznym wystąpić do Prezesa URE o ustalenie decyzją treści umowy. W związku z tym Sąd Okręgowy uznał, że Prezes URE zasadnie na podstawie art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego rozstrzygnął sprawę przez orzeczenie zawarcia umowy o przyłączenie do sieci i określenie treści tej umowy.

Rozważając sporną kwestię ustalenia kosztów opłaty za przyłączenie, Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego za przyłączenie do sieci źródeł współpracujących z siecią oraz sieci przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii pobiera się opłatę ustaloną na podstawie rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia w stosunku do odnawialnych źródeł energii o mocy wyższej niż 5 MW. Pojęcie „rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia” stosownie do przedmiotu umowy o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej dotyczy włączenia podmiotu do takiej sieci. Zgodnie zaś z § 2 pkt 8 rozporządzenia systemowego „miejscem przyłączenia jest punkt w sieci, w którym przyłączy łączy się z siecią”. Z kolei § 2 pkt 15 tego rozporządzenia określa, że „przyłączy jest to odcinek lub element sieci służący do połączenia urządzeń, instalacji lub sieci podmiotu, o wymaganej przez niego mocy przyłączeniowej, z pozostałą częścią sieci przedsiębiorstwa energetycznego świadczącego na rzecz podmiotu przyłączanego usługę przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej”. Podmiot ubiegający się o zawarcie umowy o przyłączenie do sieci otrzymuje

warunki przyłączenia, w których jest określone miejsce przyłączenia (§ 8 ust. 1 rozporządzenia systemowego).

Przepis art. 7 ust. 6 Prawa energetycznego nakłada na przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii i zobowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, obowiązek budowy i rozbudowy odcinków sieci służących do przyłączenia instalacji należących do podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci.

W ocenie Sądu Okręgowego, użyte w art. 7 Prawa energetycznego określenie „przyłączenie” oznacza punkt w sieci, w którym przyłącze łączy się z siecią a określenie tego miejsca (przyłącza jako miejsca połączenia przyłącza z siecią) jest istotną okolicznością ustaloną i oznaczoną w warunkach przyłączenia, ponadto jest to pojęcie odrębne od pojęcia budowy lub rozbudowy sieci elektroenergetycznej (art. 7 ust. 2 i art. 7 ust. 8 pkt 2 Prawa energetycznego). W „rzeczywistych nakładach ponoszonych na realizację przyłączenia”, o których mowa w art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego uwzględnia się jedynie nakłady ponoszone na budowę przyłącza, a nie na rozbudowę sieci elektroenergetycznej niezbędnej do przyłączenia.

Sąd Okręgowy wskazał, że Prezes URE zatwierdził przedłożony przez
we wrześniu 2007 r. plan rozwoju w zakresie zaspokojenia
obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2008-2011,
w którym to planie założono, że połowa nakładów na inwestycje w sieci związanych
z przyłączeniem farm wiatrowych) będzie
finansowana przez podmioty ubiegające się o przyłączenie przez opłatę za
przyłączenie. Jednakże – zdaniem Sądu Okręgowego – okoliczność ta nie ma
wpływu na rozstrzygnięcie w sprawie, ponieważ Prezes URE nie ingeruje w
strukturę finansowania w trakcie realizacji tego planu. Uzgodniona w tym planie jest
jedynie wielkość nakładów inwestycyjnych ogółem, która w trakcie realizacji ulega
zrównaniu.

Wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
zaskarżyła apelacją strona powodowa – przedsiębiorstwo energetyczne.

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2010 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie na
podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

Sąd drugiej instancji podzielił podstawy wyroku Sądu pierwszej instancji, stwierdził, że – stosownie do art. 479¹² § 1 k.p.c. – podlegały rozpoznaniu jedynie te zarzuty (twierdzenia i dowody na ich poparcie) odnoszące się do decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 8 października 2008 r., które zostały zawarte w odwołaniu od tej decyzji. Natomiast wszelkie nowe twierdzenia i dowody (zwłaszcza w odniesieniu do stanu faktycznego, który wcześniej nie był kwestionowany) zawarte w pismach procesowych powoda z dnia 4 czerwca 2009 r. mogłyby być brane pod uwagę jedynie w przypadku, gdyby strona powodowa wykazała, że powołanie ich w odwołaniu nie było możliwe, bądź potrzeba ich powołania wynikła później. Sąd drugiej instancji uznał, że w rozpatrywanej sprawie przesłanki te nie zostały przez powoda spełnione, bowiem wszystkie okoliczności powoływane w powyższych pismach były znane w toku postępowania administracyjnego przed Prezesem URE, a najpóźniej w chwili zapoznania się przez powoda z uzasadnieniem wydanej przez Prezesa decyzji. Jeśli zaś traktować znaczną część twierdzeń zawartych w obu pismach procesowych powoda z dnia 4 czerwca 2009 r. jak wykładnię prawa, to argumenty podniesione przez powoda były chybione.

Istotą sporu była kwestia, czy za przyłączenie do sieci powód może obciążyć zainteresowanego opłatą za rozbudowę jego sieci, która jest konieczna do przyłączenia, czy też tylko opłatą za przyłącze.

Zasadnie zakresem tego obowiązku objęto każdy podmiot, który ubiega się o przyłączenie do sieci, a nie tylko odbiorcę. Gdyby tak było jak wywodzi powód, to ustawodawca wprost określiłby obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci jedynie w stosunku do odbiorców. O tym, że przepis art. 7 ust. 1 statuuje obowiązek dla przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się dystrybucją energii zawarcia umowy o przyłączenie do sieci również wobec wytwórców tej energii, a nie tylko odbiorców, świadczy to, że przepisy prawa energetycznego są systematycznie nowelizowane m.in. z uwagi na obowiązek wdrożenia zaleceń wynikających z Dyrektyw Wspólnot Europejskich, w tym m.in. powoływanej przez powoda Dyrektywy 2001/77/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie wspierania produkcji na rynku wewnętrznym energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych (Dz. Urz. UE L. 01. 283. 33). Została ona wdrożona do polskiego porządku prawnego przez ustawę z dnia 2 kwietnia 2004 r.

o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 91, poz. 875). Implementacja ta powinna zapewniać stworzenie mechanizmów sprzyjających rozwojowi rynku wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – na zasadach konkurencyjności – w celu zachęcenia odbiorców do zwiększania zużycia tej właśnie energii w stosunku do energii wytworzonej ze źródeł konwencjonalnych. Nie może jednak nastąpić zwiększenie zużycia energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych, jeśli nie zapewni się wytwórcom tej energii dostępu do sieci przesyłowych i dystrybucyjnych w celu oferowania energii odbiorcom końcowym.

Sąd drugiej instancji nie podzielił argumentacji apelującego, że Sąd pierwszej instancji nie ustalił, czy istnieją warunki techniczne i ekonomiczne przyłączenia i czy zainteresowany spełnia warunki przyłączenia do sieci określone przez powoda. Kwestia ta została bowiem ustalona przez fakt wydania zainteresowanemu przez powoda warunków przyłączenia wraz z projektem umowy o przyłączenie. Powód, wydając warunki przyłączenia zainteresowanemu, ustalił tym samym, że istnieją zarówno techniczne jak i ekonomiczne warunki przyłączenia, a więc przesłanki określone w art. 7 ust. 1 PE pozwalające na zawarcie umowy o przyłączenie.

Sąd podkreślił, że powód wydał warunki przyłączenia zainteresowanemu na podstawie ekspertyzy oddziaływania na sieć, potwierdzającej możliwość przyłączenia do sieci, a same warunki przyłączenia zostały uzgodnione i zaakceptowane przez F... S.A. (operatora systemu przesyłowego).

Sąd drugiej instancji uznał, że twierdzenia powoda, odnoszące się do braku wykazania przez zainteresowanego przymiotu wytwórcy, z uwagi na brak koncesji, wykazania tytułu prawnego do obiektu, nie zostały zawarte w odwołaniu, są zatem objęte prekluzją stosownie do art. 479¹² § 1 k.p.c. Podniesiono, że przepisy nie przewidują, aby podmiot ubiegający się o przyłączenie (wytwórca) miał obowiązek załączenia do wniosku koncesji. Ponadto, powód wydając zainteresowanemu warunki przyłączenia nie kwestionował, ani też nie żądał przedłożenia przez niego stosownej koncesji i warunki takie określił.

Sąd drugiej instancji nie podzielił zarzutu apelacji dotyczącego naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 7 ust. 3 Prawa energetycznego przez pominięcie okoliczności, że przyłączany obiekt nie istnieje, a przedłożone przez zainteresowanego umowy dzierżawy nieruchomości nie stanowią tytułu prawnego do korzystania z obiektu. W ocenie powoda okoliczność ta oznacza, że nie istnieje publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie z zainteresowanym – aby obowiązek ten zaistniał konieczne jest – w ocenie powoda – uprzednie wybudowanie . Zdaniem Sądu drugiej instancji taka argumentacja jest sprzeczna zarówno z dotychczasowym stanowiskiem powoda dotyczącym wykładni art. 7 ust. 3 Prawa energetycznego prezentowanym na etapie wydawania warunków przyłączenia, jak też z racjonalnym prowadzeniem działalności inwestycyjnej w sektorze energetycznym. Powód wydając zainteresowanemu warunki przyłączenia wraz z projektem umowy o przyłączenie nie kwestionował, że zainteresowany nie posiada tytułu prawnego do obiektu, ani też nie kwestionował, że obiekt nie istnieje. Wobec faktu, że wybudowanie urządzeń wytwarzających energię elektryczną wymaga poniesienia ogromnych nakładów finansowych, uzyskania niezbędnych zezwoleń budowlanych – podjęcie się przez zainteresowanego realizacji takiej inwestycji bez uprzedniego uzyskania warunków przyłączenia do sieci i zawarcia umowy w tym zakresie, stanowiących gwarancję możliwości rozpoczęcia działalności w zakresie wytwarzania energii, byłoby działaniem obciążonym znacznym ryzykiem. Zdaniem Sądu dokumentem potwierdzającym tytuł prawny do korzystania z obiektu, o którym mowa w art. 7 ust. 3 Prawa energetycznego jest dokument potwierdzający tytuł prawny do nieruchomości, na której obiekt ma powstać.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że wydanie przez przedsiębiorstwo energetyczne warunków przyłączenia, z którym nierozdzielnie jest związany obowiązek przekazania projektu umowy o przyłączenie do sieci zawierający wszystkie elementy wymienione w art. 7 ust. 2 Prawa energetycznego, jest zobowiązaniem do zawarcia takiej umowy z uwzględnieniem określonych warunków przyłączenia, które są ważne dwa lata od dnia ich określenia. Projekt umowy o przyłączenie jest opracowany (ustalony) przez przedsiębiorstwo energetyczne i jego przekazanie odbiorcy oznacza, że treść tej umowy jest przez

przedsiębiorstwo energetyczne już zaakceptowana, a odbiorca ma uprawnienie do zawarcia umowy o przyłączenie w okresie ważności wydanych warunków przyłączenia. Natomiast w przypadku, gdy podmiot przyłączany nie zaakceptuje postanowień umowy o przyłączenie i występuje do przedsiębiorstwa energetycznego o dokonanie zmian w jej treści, a przedsiębiorstwo energetyczne odmawia dokonania wnioskowanych zmian, wówczas podmiot przyłączany ma uprawnienie do wystąpienia do Prezesa URE na podstawie art. 8 ust. 1 PE z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci. Zgodnie z art. 8 ust. 1 PE do ustawowych kompetencji Prezesa URE należy rozstrzyganie w sprawach spornych dotyczących między innymi odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, umowy sprzedaży, czy też umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii.

Uznając bezzasadność zarzutów apelacji dotyczących naruszenia art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego w związku z art. 7, art. 22 i art. 64 Konstytucji RP, Sąd drugiej instancji stwierdził, że Prezes URE jest władny rozstrzygać w drodze konstytucyjnych decyzji administracyjnych, wyłącznie w sprawach spornych, w których konkretnemu żądaniu wnioskodawcy, odpowiada publicznoprawny obowiązek przedsiębiorstwa energetycznego, a zatem obowiązek wynikający z ustawowej normy prawnej o charakterze *ius cogens*. Obowiązek tego rodzaju przewiduje m.in. przepis art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego), a także art. 4 ust. 2, art. 4 c ust. 3, art. 4 d ust. 1, art. 4 e ust. 1, art. 5 a ust. 1-3 i art. 9 a ust. 6 PE. Prezes URE jest przy tym obowiązany i uprawniony do skutecznego rozstrzygnięcia sprawy (doprowadzenia do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, w szczególności przez orzeczenie treści umowy decyzją administracyjną). Prezes URE jest uprawniony do władczego ukształtowania treści stosunku prawnego mającego połączyć strony konkretnego sporu. Sąd podkreślił przy tym, że zasadnicza treść umowy orzeczona przez Prezesa URE została uzgodniona pomiędzy stronami w toku postępowania administracyjnego.

Sąd drugiej instancji wskazał, że stosownie do art. 22 Konstytucji RP ograniczenie działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny. Tego rodzaju ograniczenia wynikają m.in. z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego oraz z art. 8 ust. 1 tej ustawy. Art. 7 ust.

1 PE nakłada na wymienione w nim przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z podmiotami ubiegającymi się o takie przyłączenie, pod warunkiem spełnienia przesłanek określonych w tym przepisie. Obowiązek ten ma charakter publicznoprawny, a jego naruszenie przez zobowiązane przedsiębiorstwo energetyczne skutkuje obligatoryjnym wymierzeniem kary pieniężnej przez Prezesa URE, stosownie do treści art. 56 ust. 1 pkt 4 Prawa energetycznego. Natomiast art. 8 ust. 1 PE nakłada na Prezesa URE obowiązek rozstrzygania spraw spornych, m.in. dotyczących odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, jeżeli strona z takim wnioskiem wystąpi. Z kolei art. 64 Konstytucji RP reguluje kwestie ochrony własności i innych praw majątkowych oraz dziedziczenia. Przepis ten nie został naruszony, gdyż zarówno Prezes URE jaki i Sąd Okręgowy nie ingerowali w prawo własności ani w inne prawa majątkowe powoda.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego bezzasadny jest zarzut dotyczący braku uwzględnienia potrzebnej rozbudowy sieci w planie rozwoju powoda. Odnosząc się do tego zarzutu Sąd drugiej instancji stwierdził, że rozbudowa sieci na potrzeby przyłączy jest wyłącznym obowiązkiem przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej (art. 9c ust. 3 pkt 3 i pkt 11 w związku z art. 7 ust. 1 i ust. 2 Prawa energetycznego oraz art. 4 ust. 1 i art. 9 c ust. 3 pkt 2 i 3 Prawa energetycznego). Przepis art. 16 ust. 1 PE stanowi, że plany rozwoju opracowują we własnym zakresie operatorzy systemów dystrybucyjnych. Natomiast podmioty ubiegające się o przyłączenie do sieci nie mają wpływu na treść planu rozwoju operatora systemu dystrybucyjnego. Plan rozwoju nie ujmuje w swoim stopniu szczegółowości poszczególnych inwestycji związanych z konkretnymi przyłączeniami. Prezes URE, uzgadniając plan rozwoju powoda, uzgodnił wielkość nakładów inwestycyjnych ogółem, nie ingerując w strukturę finansowania planowanych inwestycji. Pozwany Prezes URE uzgadniając plan rozwoju, analizuje uzasadniony poziom nakładów inwestycyjnych zawsze na podstawie wielkości nakładów inwestycyjnych zaplanowanych przez samo przedsiębiorstwo energetyczne. Założona w planie rozwoju struktura finansowania może podlegać zmianom (aktualizacji) w celu optymalizacji kosztów finansowania inwestycji. Ustalenie przez pozwanego uzasadnionego poziomu nakładów nie

powoduje, że przedsiębiorstwo nie może realizować inwestycji na poziomie wyższym od uzgodnionego w planie rozwoju (np. w ramach środków uzyskanych z rynku kapitałowego, w ramach poprawy efektywności funkcjonowania przedsiębiorstwa, czy racjonalizacji procesu inwestycyjnego). W każdym jednak przypadku, za właściwy dobór rzeczowego zakresu zadań inwestycyjnych w swoim planie rozwoju, zgodnie z obowiązkami nałożonymi przez Prawo energetyczne odpowiada operator systemu elektroenergetycznego. Przyłączenie wytwórcy do sieci zwykle wymaga mniejszej lub większej przebudowy sieci. Jest oczywiste, że żaden operator nie jest w stanie przewidzieć w wieloletnim planie rozwoju, jakie wnioski o przyłączenie będą składane. Wobec tego oczywiste jest, że plan rozwoju musi podlegać i podlega różnym korektom, za co odpowiedzialny jest we własnym zakresie operator sieci.

Sąd drugiej instancji przyjął, że okolicznością bezsporną w sprawie jest, że powód posiada uzgodniony z Prezesem URE plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2008-2011, który przewiduje inwestycje w sieci związane z przyłączaniem farm wiatrowych (w tym). W planie tym założono, że połowa nakładów na inwestycję w sieci związanych z przyłączeniem farm wiatrowych będzie finansowana przez podmioty ubiegające się o przyłączenie przez opłatę za przyłączenie. Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko wyroku Sądu pierwszej instancji, że „Okoliczność ta nie ma wpływu na rozstrzygnięcie w sprawie, albowiem Prezes URE nie ingeruje w strukturę finansowania w trakcie realizacji tego planu. Uzgodniona bowiem w tym planie jest też jedynie wielkość nakładów inwestycyjnych ogółem, która też w trakcie realizacji ulega zrównaniu.” Przyjęcie poglądów powoda na kwestie znaczenia planu rozwoju oznaczałoby de facto zniweczenie normy prawnej zawartej w art. 7 PE (obowiązku przyłączenia do sieci). Operator systemu mógłby bowiem blokować przyłączenia do sieci celowo nie planując danych inwestycji, a następnie zasłaniając się planem rozwoju uzgodnionym z pozwanym, który nie uwzględnia danej inwestycji w rozbudowę czy modernizację sieci. Plan rozwoju nie może stać się instrumentem, który utrudnia dostęp do rynku wytwarzania energii elektrycznej i rozwój konkurencji w dostawach energii elektrycznej. Plan rozwoju nie

może być także instrumentem blokującym rozwój odnawialnych źródeł energii elektrycznej.

Jeżeli inwestycja związana z przyłączeniem została ujęta w planie rozwoju powoda, to realizacja i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączenia, stosownie do art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego, należy do obowiązków powoda. Zgodnie z tym przepisem przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją energii jest obowiązane zapewnić realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączania podmiotów ubiegających się o przyłączenie, na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1-4, 7 i 8 i art. 46 oraz w założeniach lub planach, o których mowa w art. 19 i art. 20 PE.

Sąd drugiej instancji wskazał, że wielkość nakładów na inwestycje związane z przyłączeniem podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci, które są ujęte w planie rozwoju powoda jest uwzględniana w zatwierdzanych przez Prezesa URE taryfach jako koszty uzasadnione. Wobec tego przez zatwierdzoną taryfę powód ma zagwarantowane środki na realizację inwestycji związanej z przyłączeniem, w tym na rozbudowę i modernizację jego sieci, konieczną do przyłączenia podmiotów ubiegających się o przyłączenie. Natomiast – stosownie do art. 7 ust. 10 PE – koszty wynikające z nakładów na realizację przyłączenia podmiotów ubiegających się o przyłączenie, w zakresie w jakim zostały pokryte wpływami z opłat za przyłączenie do sieci, o których mowa w ust. 8 i ust. 9, nie stanowią podstawy do ustalenia w taryfie cen i stawek opłat za przesyłanie i dystrybucję paliw gazowych i energii.

Sąd drugiej instancji – uznając bezzasadność zarzutów apelacji dotyczących naruszenia art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego w związku z pkt 22 Preambuły i art. 7 ust. 2 oraz ust. 5 Dyrektywy 2001/77/WE – stwierdził, że obowiązek ponoszenia przez operatora systemu kosztów rozbudowy sieci, chociażby rozbudowa ta wiązała się z przyłączeniami źródeł wytwórczych, wynika wprost z przepisów prawa. Zgodnie z art. 7 ust. 8 pkt 3 ustawy Prawo energetyczne, za przyłączenie do sieci źródła odnawialnego, operator systemu dystrybucyjnego powinien pobrać opłatę ustaloną na podstawie rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia. Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia była

kwestia rozumienia pojęcia „rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia”, zawartego w cytowanym wyżej przepisie, przy zawieraniu umów o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej odnawialnych źródeł energii powyżej 5 MW. Interpretacji tego przepisu należy dokonywać w kontekście pozostałych przepisów Prawa energetycznego oraz przepisów wykonawczych do tej ustawy. Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko zaskarżonego wyroku, że analiza określań zawartych w § 2 pkt 8 i pkt 15 rozporządzenia systemowego uzasadnia wniosek, że użyte w art. 7 ust. 8 pkt 3 PE określenie „przyłączenie” jest spójne i skorelowane z treścią określenia „przyłączenie”, którym ustawodawca posługuje się w całej treści art. 7 PE oraz w § 2 pkt 8 i 15 rozporządzenia systemowego. W rzeczywistych nakładach ponoszonych na realizację przyłączenia, o których mowa w art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego uwzględnia się jedynie nakłady ponoszone na budowę przyłącza (a także ewentualnie odcinka służącego połączeniu przyłącza z siecią), a nie na rozbudowę sieci elektroenergetycznej niezbędnej do przyłączenia. Przepis art. 7 ust. 12 PE (w brzmieniu obowiązującym do dnia zamknięcia rozprawy przed Sądem Apelacyjnym) stanowił, że przyłączany podmiot jest obowiązany umożliwić przedsiębiorstwu energetycznemu, o którym mowa w ust. 1, w obrębie swojej nieruchomości budowę i rozbudowę sieci w zakresie niezbędnym do realizacji przyłączenia (...). Z powołanego przepisu wynika, że ustawodawca odróżnia przyłączenie podmiotu żądającego takiego przyłączenia do sieci elektroenergetycznej od budowy i rozbudowy sieci, chociażby budowa lub rozbudowa tej sieci była konieczna na potrzeby przyłączenia. Według Sądu drugiej instancji należy dokonać rozróżnienia pomiędzy inwestycjami prowadzonymi w celu bezpośredniego przyłączenia odnawialnego źródła energii przyłączem do sieci powoda oraz inwestycjami, które są przeprowadzane w sieci powoda w celu rozbudowy sieci dystrybucyjnej, rozbudowy połączeń międzysystemowych w obszarze działania powoda oraz zapewnienia spójności działania systemów elektroenergetycznych oraz skoordynowania ich rozwoju, których realizacja należy do powoda. Przyjęcie argumentacji, zgodnie z którą koszty rozbudowy sieci ponosi podmiot przyłączany, oznaczałoby, że podmiot przyłączany realizowałby ustawowe obowiązki operatora systemu dystrybucyjnego. Za słuszością stanowiska pozwanego Prezesa URE i zainteresowanego, przemawia brzmienie art. 7 ust. 5

Prawa energetycznego, zgodnie z którym przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją energii jest obowiązane zapewnić realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączania podmiotów ubiegających się o przyłączenie. Jeżeli powód ma publicznoprawne obowiązki związane z finansowaniem rozbudowy sieci dystrybucyjnej, za co pobiera później opłaty taryfowe, to nie może obowiązku tego przenosić na podmiot ubiegający się o przyłączenie. Zdaniem Sądu drugiej instancji kwestię rozbudowy i przebudowy własnej sieci przedsiębiorstwa energetycznego należy oceniać opierając się również na uregulowaniach zawartych w art. 4 ust. 1 i art. 9 c ust. 3 pkt 2 i 3 Prawa energetycznego. W świetle tych przepisów przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją energii obowiązane jest utrzymywać zdolność urządzeń, instalacji i sieci do realizacji zaopatrzenia w energię w sposób ciągły i niezawodny, jak również zapewnić rozbudowę sieci dystrybucyjnej, przy zachowaniu obowiązujących wymagań jakościowych. Ponadto operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego (powód), stosownie do art. 9 c ust. 3 pkt 3 i 4 PE jest odpowiedzialny m.in. za zapewnienie rozbudowy sieci dystrybucyjnej oraz za współpracę z innymi operatorami systemów elektroenergetycznych lub przedsiębiorstwami energetycznymi w celu zapewnienia spójności działania systemów elektroenergetycznych i skoordynowania ich rozwoju, a także niezawodnego i efektywnego funkcjonowania tych systemów. Z powyższych przepisów wynika, że to na powódzie spoczywają publicznoprawne obowiązki związane z rozbudową sieci dystrybucyjnej. Powód nie może tego obowiązku przenosić na podmioty ubiegające się o przyłączenie do sieci przez ponoszenie przez nie kosztów rozbudowy sieci innego przedsiębiorstwa energetycznego na potrzeby związane z przyłączeniem.

Ponadto, zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 4 marca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 552 oraz z 2006 r. Dz.U. Nr 158, poz. 1123) – powód za przyłączenie do swojej sieci powinien pobrać jedynie połowę opłaty ustalonej na podstawie rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia rozumianych jako nakłady poniesione na budowę przyłącza, tj. odcinka lub elementu sieci służącego do połączenia urządzeń, instalacji lub sieci podmiotu o wymaganej przez niego

mocy przyłączeniowej z pozostałą częścią sieci przedsiębiorstwa energetycznego świadczącego na rzecz podmiotu przyłączanego usługę przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej. Przyjęcie przeciwnego poglądu powodowałoby, że podmiot przyłączany (zainteresowany), ponosiłby całkowite koszty związane z realizacją przyłączenia, a w tym koszty budowy i rozbudowy sieci należącej do powoda, co jest nieuprawnione, ponieważ powodowałoby to przeniesienie obowiązków operatora systemu dystrybucyjnego (powoda) na podmiot przyłączany (na zainteresowanego).

W ocenie Sądu drugiej instancji trafna jest uwaga powoda, że w myśl punktu (22) Preambuły Dyrektywy 2001/77/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. „Koszty przyłączenia do sieci nowych producentów energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii powinny mieć obiektywny charakter, przejrzysty i niedyskryminujący, z czego wynika konieczność rozważenia korzyści, jakich przydaje sieci zbudowanie i przyłączenie nowych generatorów. (...), natomiast uregulowanie zawarte w prawie energetycznym (art. 7 ust. 8) nie w pełni ten nakaz realizowało. Zarzucając brak klarowności rozwiązaniom polskiego ustawodawcy i w związku z tym brak uwzględnienia uzasadnionych interesów powoda przez obciążenie go obowiązkiem poniesienia kosztów realizacji drugiego etapu umowy o przyłączenie, powód jednakże pomija treść przepisu art. 7 ust. 3 Dyrektywy, zgodnie z którym: „Gdy jest to właściwe, Państwa Członkowskie mogą żądać od podmiotów gospodarczych działających w systemie przesyłowym i systemie dystrybucji pokrycia w całości lub w części kosztów określonych w ust. 2.” Koszty określone w ustępie 2 są to koszty „dostosowania technicznego w rodzaju powiązań, czy wzmocnienia sieci przesyłowej, koniecznych w celu zintegrowania nowych producentów dostarczających energię elektryczną wytwarzaną z odnawialnych źródeł energii do wspólnej sieci”. Państwo Członkowskie ma – zgodnie z art. 7 ust. 3 Dyrektywy 2001/77/WE – pełne prawo nałożenia na operatora systemu dystrybucyjnego obowiązku pokrycia wszelkich pełnych kosztów związanych z przyłączeniem źródła odnawialnego do sieci.

Zdaniem Sądu drugiej instancji wykładnia przepisu art. 7 ust. 8 pkt 3 PE dokonana przez Prezesa URE w zaskarżonej decyzji oraz przez Sąd pierwszej instancji, pozostaje w zgodzie z prawem europejskim, w szczególności z

postanowieniami powołanej Dyrektywy 2001/77/WE. Dyrektywa 2009/28/WE, (zmieniająca Dyrektywę z 2001 r.), której implementacja miała nastąpić do dnia 5 grudnia 2010 r. idzie jeszcze dalej niż Dyrektywa 2001/77/WE w zakresie wspierania energetyki odnawialnej. Zgodnie z art. 3 ust. 1 oraz Załącznikiem 1 do Dyrektywy 2009/28/WE, każde z państw członkowskich posiada wyznaczony tzw. cel ogólny udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii elektrycznej. W przypadku Polski w roku 2020 ma ona wynosić 15%, podczas gdy w roku 2005 r. było to tylko 7,2%. Zgodnie z art. 16 ust. 2 Dyrektywy 2009/28/WE „państwa członkowskie zapewniają również priorytetowy dostęp lub gwarantowany dostęp do systemu sieciowego dla energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii”. Z kolei art. 16 ust. 4 Dyrektywy 2009/28/WE powtarza zawartą także w Dyrektywie 2001/77/WE zasadę dopuszczalności obciążenia przez państwo członkowskie operatora systemu w całości lub części kosztem przyłączania do sieci odnawialnych źródeł energii.

Sąd drugiej instancji nie podzielił zarzutów apelacji dotyczących naruszenia art. 20, art. 21 ust. 1, art. 22, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 3 oraz art. 92 ust. 1 Konstytucji RP przez ich niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie za podstawę rozstrzygnięcia przepisów § 2 pkt 8, § 2 pkt 15, § 7 ust. 2 i § 8 ust. 1 rozporządzenia systemowego, pomimo że przywołane przepisy przez fakt nałożenia (nieprzewidzianego w art. 7 ust. 1 PE) obowiązku przyłączania przedsiębiorstw energetycznych – wytwórców wprowadzają nadmierną ingerencję w swobodę działalności gospodarczej oraz prawo własności oraz zostały wydane z przekroczeniem granic ustawowych do wydania rozporządzenia. Odnosząc się do tych zarzutów Sąd drugiej instancji stwierdził, że podstawę rozstrzygnięcia wyroku Sądu Okręgowego stanowiły przepisy Prawa energetycznego przytoczone przez Sąd w uzasadnieniu wyroku, w tym art. 7 ust. 1, art. 7 ust. 3, art. 7 ust. 5, art. 7 ust. 6, art. 7 ust. 8 pkt 3, art. 8 ust. 1, a także przepisy wykonawcze do tej ustawy – przepisy rozporządzenia systemowego. Według Sądu drugiej instancji przepisy rozporządzenia systemowego nie zostały wydane z naruszeniem zakresu upoważnienia. Ponadto art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego nakłada na wymienione w nim przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z podmiotami ubiegającymi się o takie przyłączenie, pod warunkiem

spełnienia przesłanek określonych w tym przepisie. Obowiązek ten ma charakter publicznoprawny. Zgodnie z art. 22 Konstytucji RP ograniczenie działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny. W niniejszej sprawie zasada swobody działalności gospodarczej doznaje ograniczeń, które wynikają wprost z powołanych powyżej przepisów Prawa energetycznego.

Sąd drugiej instancji nie podzielił zarzutów apelacji dotyczących naruszenia przepisów postępowania – art. 328 § 2 k.p.c., art. 233 k.p.c. w związku z art. 236 k.p.c. oraz art. 245 k.p.c.; podkreślił, że warunki przyłączenia wydał zainteresowanemu wraz z projektem umowy o przyłączenie sam powód w dniu 23 lipca 2008 r. – uwzględniając wniosek zainteresowanego. Powód nigdy nie kwestionował, że nie jest podmiotem uprawnionym do wydania zainteresowanemu warunków przyłączenia. Kwestionowanie uprawnień w powyższym zakresie dopiero w apelacji jest, według Sądu drugiej instancji, bezzasadne.

Sąd drugiej instancji uznał za bezzasadny wniosek powoda o wystąpienie z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego. Przepisy powołane przez apelującego jako niekonstytucyjne stosowane są od 1997 r. i nie budzą zgłoszonych obecnie wątpliwości ani w orzecznictwie ani w praktyce ich stosowania.

Sąd drugiej instancji pominął zgłoszony w piśmie procesowym z dnia 6 października 2009 r. wniosek dowodowy, z uwagi na brak poświadczenia załączonej kserokopii dokumentu za zgodność z oryginałem.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyła skargą kasacyjną strona powodowa. Skargę kasacyjną oparto na obydwu podstawach (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). W ramach podstawy materialnoprawnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) zarzucono:

- a) naruszenie art. 178 ust. 1 Konstytucji RP przez oparcie orzeczenia na przepisach aktu wykonawczego wydanego z przekroczeniem granic delegacji ustawowej i z naruszeniem zakazu subdelegacji i naruszeniem art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 92 ust. 2 Konstytucji RP – przez ich niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że przepis aktu wykonawczego może określać termin ważności „warunków

przyłączenia” wydawanych przez przedsiębiorstwo energetyczne, pomimo że: (a) określenie okresu ważności warunków przyłączenia stanowi – jako ingerencja w swobodę prowadzenia działalności gospodarczej – materię ustawową, (b) a ponadto ustawa nie upoważnia do uregulowania tej kwestii w akcie wykonawczym;

- b) niezastosowanie art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 7 ust. 2 Prawa energetycznego i art. 353¹ k.c. w sytuacji, w której umowa o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej, której zawarcie orzeczono, nie zawiera elementów przedmiotowo istotnych (essentialia negotii) określonych w art. 7 ust. 2 Prawa energetycznego;
- c) naruszenie art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 3 pkt 12, art. 32 ust. 1 pkt 1, art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego przez orzeczenie zawarcia umowy z przedsiębiorstwem energetycznym – wytwórcą pomimo, że podmiot ten, nie posiada wymaganej prawem koncesji i tym samym nie jest przedsiębiorstwem energetycznym prowadzącym działalność w zakresie wytwarzania energii elektrycznej;
- d) błędną wykładnię art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego przez przyjęcie, że przepis ten nakłada na operatorów systemów dystrybucyjnych publicznoprawny obowiązek zawarcia umowy o przyłączenie nie tylko odbiorców, ale również przedsiębiorców energetycznych – wytwórców;
- e) błędną wykładnię art. 7 ust. 1 oraz art. 9 ust. 4 pkt. 2 Prawa energetycznego przez utożsamianie wydanego przez przedsiębiorstwo dystrybucyjne dokumentu zatytułowanego „warunki przyłączenia” z ustawowym terminem „warunki techniczne i ekonomiczne przyłączenia” (art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego) oraz utożsamianie z ustawowym pojęciem „warunki przyłączenia” (art. 7 ust. 1 in fine Prawa energetycznego, art. 9 ust. 4 pkt 2 Prawa energetycznego);

- f) błędną wykładnię art. 7 ust. 8 pkt 3 Prawa energetycznego przez przyjęcie, że pojęcie „rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia” obejmuje jedynie nakłady poniesione na wykonanie przyłącza, a nie również nakłady poniesione na rozbudowę sieci, konieczną w celu realizacji przyłączenia;
- g) błędną wykładnię art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego w związku z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego i art. 7 ust. 2 Prawa energetycznego przez uznanie, że Prezes URE ma kompetencję nie tylko do rozstrzygnięcia sporu ale i do orzeczenia zawarcia umowy o przyłączenie z innym przedsiębiorstwem energetycznym i ukształtowania jej treści bez uregulowania w niej wszystkich elementów przedmiotowo istotnych określonych art. 7 ust. 2 Prawa energetycznego, a ponadto do uregulowania w niej także umowy sprzedaży części składowej oraz umowy przeniesienia praw autorskich.

W ramach podstawy procesowej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzucono naruszenie:

a) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. – przez jego niezastosowanie, polegające na:

- braku rozpoznania podnoszonego przez powoda w apelacji zarzutu naruszenia „art. 20, art. 21 ust. 1, art. 22, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 3 oraz art. 92 ust. 1 Konstytucji, przez ich niezastosowanie” i w konsekwencji zastosowanie jako podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia przepisów aktu wykonawczego wydanego bez należytego upoważnienia ustawowego i wydanego z naruszeniem zakazu subdelegacji, który wkracza w materię ustawową;

- braku rozpoznania podnoszonego przez powoda w toku postępowania apelacyjnego (w piśmie procesowym z dnia 5 lutego 2010 r.) zarzutu „nieważności umowy, wobec okoliczności, iż reguluje ona także sprzedaż obiektu wybudowanego na nieruchomości i stanowiącego jej część składową, oraz reguluje przeniesienie praw autorskich bez zawężenia tej czynności jedynie do autorskich praw majątkowych, oraz reguluje materię podlegającą bezwzględnie

obowiązującym przepisom prawa zamówień publicznych, a bez tych postanowień jako istotnie wpływających na treść całej umowy, umowa nie byłaby zawarta” oraz brak rozpoznania zarzutu nieważności przedmiotowej umowy wynikającego z faktu, że umowa o przyłączenie nie zawiera wszystkich elementów przedmiotowo istotnych określonych w art. 7 ust. 2 Prawa energetycznego;

b) naruszenie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak zmiany zaskarżonego wyroku pomimo, że w dacie zamknięcia rozprawy (5 lutego 2010 r.) określone w umowie (§ 5 ust. 1 litera g podpunkt i Umowy) terminy realizacji obowiązków umownych („do końca I kwartału 2009” i kolejne odwołujące się do tego terminu) już upłynęły.

Skarżący wnioskował o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego oraz o zasądzenie od pozwanego Prezesa URE na rzecz skarżącego kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego w wysokości maksymalnie przepisanej.

Skarżący wnioskował także o wystąpienie z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego na podstawie art. 193 Konstytucji RP w przedmiocie zbadania zgodności stanowiących podstawę orzekania przez Sąd Apelacyjny następujących przepisów:

(i) § 6, § 7, § 8, § 9 i § 10 rozporządzenia systemowego z art. 9 ust. 3, art. 9 ust. 4 Prawa energetycznego, z art. 92 ust. 1 oraz z art. 92 ust. 2 Konstytucji RP. Podstaw niezgodności wskazanych przepisów rozporządzenia systemowego z Konstytucją i z Prawem energetycznym skarżący upatruje w przekroczeniu granic delegacji ustawowej do wydania rozporządzenia oraz w naruszeniu zakazu subdelegacji;

(ii) § 7 ust. 2, § 7 ust. 3, § 7 ust. 6 pkt 1 oraz § 8 ust. 2 rozporządzenia systemowego z art. 20 i art. 22 oraz z art. 31 ust. 3 Konstytucji. W ocenie skarżącego wskazane przepisy naruszają swobodę prowadzenia działalności gospodarczej – ograniczenie to nie ma uzasadnienia w przesłance ważnego interesu publicznego, polegającej na nałożeniu publicznoprawnego obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci wytwórców; przy czym podstaw

niekonstytucyjności wskazanych przepisów skarżący upatruje również w nałożeniu ograniczeń szerszych niż konieczne, a ponadto niesłużących realizacji żadnego z celów wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji;

(iii) § 7 ust. 2, § 7 ust. 3, § 7 ust. 6 pkt 1 oraz § 8 ust. 2 Rozporządzenia Systemowego z art. 21 ust. 1 i art. 64 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przy czym podstaw niekonstytucyjności skarżący upatruje w ograniczeniu prawa własności naruszającym istotę prawa własności, polegającej na nałożeniu publicznoprawnego obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci przedsiębiorców energetycznych – wytwórców, oraz z art. 31 ust. 3 Konstytucji, przy czym podstaw niekonstytucyjności Skarżący upatruje w nałożeniu ograniczeń w swobodzie działalności gospodarczej szerszych niż konieczne, a ponadto niesłużących realizacji żadnego z celów wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany Prezes URE wniósł o oddalenie skargi oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę zainteresowany

wniósł między innymi o: oddalenie skargi kasacyjnej; o oddalenie wniosku skarżącego o wystąpienie z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego oraz o zasądzenie od powoda na rzecz zainteresowanego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Tylko poważne, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), nieprawidłowości prawomocnie zakończonego postępowania sądowego mogą uniemożliwiać dokonanie oceny prawomocnego wyroku na podstawie jego ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). W pierwszym rzędzie rozpatrzone zatem zostały zarzuty procesowej podstawy skargi kasacyjnej aby upewnić się, że ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku mogą być obowiązującym odniesieniem dla oceny wynikających ze skargi zagadnień prawnomaterialnych.

Pierwszy zarzut tej podstawy (uchybiecie art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c.) dotyczy niewyrażenia w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku rozpoznania zarzutu apelacji, że zastosowane przepisy rozporządzenia systemowego zostały wydane bez należytego upoważnienia ustawowego i z naruszeniem zakazu subdelegacji, co w konsekwencji narusza określone przepisy Konstytucji.

Powyższy zarzut jest wyraźnie bezpodstawny w świetle uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w którym Sąd Apelacyjny nie tylko przedstawił szerokie wyjaśnienie prawidłowości podstawy prawnej wyroku Sądu pierwszej instancji poprzez analizę zarzutów apelacji, ale także wprost, *expressis verbis*, przedstawił ocenę niezasadności zarzutów dotyczących niekonstytucyjności zastosowanych przepisów. Sąd Apelacyjny przedstawiając swoje stanowisko powołał się w szczególności na to, że wszystkie istotowo z zasadami (prawami i wolnościami) konstytucyjnymi związane ograniczenie przedsiębiorstw energetycznych, w tym zwłaszcza zakres publicznoprawnego obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, wynikają z określonych przepisów ustawy, natomiast przepisy wykonawcze (rozporządzenia systemowego), konkretyzowały normę ustawową w granicach ustawowego upoważnienia.

Jeżeli wnoszący skargę kasacyjną kwestionuje podstawę prawną zaskarżonego wyroku, to mógł – tak zresztą uczynił – przedstawić zarzuty naruszenia prawa materialnego. Nie zachodzi natomiast bezpodstawnie zarzucona jakaś niepełność rozpoznania sprawy – przecież nie dlatego, że brakuje odpowiedniego rozpoznania, ale tylko dlatego że jego wyniki merytorycznie mogą być kwestionowane.

Kwestią „niekonstytucyjności” określonych przepisów rozporządzenia wykonawczego zajmowały się także Sądy obu instancji w ramach rozpatrywania wniosku strony powodowej o przedstawienie w tym zakresie Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego w trybie art. 193 Konstytucji RP. Sądy nie podzieliły wątpliwości wnioskodawcy, przeciwnie określiły swoje stanowisko z wyrażeniem pewności, że nie zachodzi sytuacja „subdelegacji”, czy stworzenia dopiero w akcie wykonawczym, a nie w ustawie, normy określającej publicznoprawny obowiązek przedsiębiorstwa energetycznego zawarcia umowy o

przyłączenie jeżeli zachodzą określone warunki. W konsekwencji zastosowania należących do sądu kompetencji (por. też art. 178 ust. 1 Konstytucji RP) Sąd Apelacyjny uznał, że wniosek o wystąpienie z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego był nieuzasadniony. Istotne jest tu podkreślenie, że kwestionowane we wniosku przepisy stosowane są od 1997 r., i „nie budzą zgłoszonych obecnie wątpliwości ani w orzecznictwie ani w praktyce ich stosowania”.

Sąd Najwyższy stwierdza, że ponowiony także w postępowaniu kasacyjnym wniosek strony powodowej o wystąpienie z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności określonych przepisów rozporządzenia systemowego z określonymi przepisami Prawa energetycznego oraz z art. 92 ust. 2 Konstytucji nie ma podstawy, istotnej na etapie postępowania kasacyjnego od prawomocnego już wyroku. Sąd Najwyższy rozpoznaje wszak skargę kasacyjną w granicach jej podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), podstawami zaś rozpatrywanej skargi nie są objęte przepisy rozporządzenia, które miałyby być objęte wnioskowanym wystąpieniem do Trybunału Konstytucyjnego. Niezachodzi zatem wynikający z art. 193 Konstytucji RP warunek przedstawienia pytania: „jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem”.

Bezzasadny jest także „procesowy”, dotyczący art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c., zarzut skargi „braku rozpoznania podnoszonego przez powoda w toku postępowania apelacyjnego” zarzutu dotyczącego określonych postanowień umowy wynikającej z zaskarżonej odwołaniem powoda decyzji Prezesa URE. W tym przypadku, podobnie jak w zarzucie dotyczącym nierozpoznania „niekonstytucyjności” przepisów rozporządzenia systemowego, autor skargi kwestionuje nieobjęcie rozpoznaniem sprawy wskazanej kwestii, tak jakby Sąd w ogóle tą kwestią się nie zajął. Nie ma w tym racji, bo z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny określił zakres rozpoznania sprawy z przedmiotowego odwołania, także na etapie postępowania apelacyjnego, na podstawie art. 479¹² k.p.c., uznając – podobnie jak Sąd pierwszej instancji – że zakresem rozpoznania sprawy objęte zostały pod rygorem „prekluzji wynikającej z przepisów art. 479¹² § 1 i art. 479¹⁴ § 2 k.p.c.” wyłącznie twierdzenia i zarzuty (sporne problemy) ujawnione w odwołaniu oraz, że nie wystąpiły określone w tych

przepisach przesłanki uwzględnienia nowych twierdzeń i dowodów, gdyby powołanie ich w odwołaniu nie było możliwe albo gdyby potrzeba powołania wynikała później.

Jeżeli podstawą skargi nie został objęty powołany art. 479¹² § 1 k.p.c., na podstawie którego określone zostały przez sądy obu instancji granice przedmiotu poddanego postępowaniu wyjaśniającemu („rozpoznaniu”), to nie może odnieść skutku zarzut skargi, według którego w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku brakuje szczegółowego odniesienia się do twierdzeń (nowych kwestii spornych), które zostały zgłoszone dopiero – jak przyznaje skarżący – „w toku postępowania apelacyjnego”. Chodziło wszak o postanowienia umowy, które – według ustaleń Sądu – nie tylko nie były kwestionowane w odwołaniu, ale na etapie poprzedzającym zostały przygotowane (zaprojektowane) przez stronę powodową.

Nie zajmując się postanowieniami „umowy”, które zostały przyjęte w decyzji Prezesa URE zgodnie z projektem strony powodowej i których ta strona nie kwestionowała w odwołaniu, Sąd Apelacyjny nie zakwestionował w swym wyroku określonego w § 5 ust. 1 litera g podpunkt i terminu realizacji określonego obowiązku. Nie ma w tym, jak zarzuca skarżący nieuprawnionego pominięcia art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., ale stanowi to konsekwencję zakreślonego w sprawie przedmiotu rozpoznania na podstawie art. 479¹² § 1 k.p.c. Dodatkowo trzeba zauważyć, że strona powodowa powyższej kwestii – potrzeby aktualizacji terminów określonych w umowie – nie podnosiła w apelacji, ani w toku postępowania apelacyjnego. Uprawniona w związku z tym jest hipoteza, że aktualizacja terminów wykonywania czynności przez strony „umowy”, która swą „prawomocność” uzyskała dopiero po zakończeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, możliwa jest w drodze uzgodnień między stronami przy wykorzystaniu odpowiednich do tego klauzul, które ta umowa zawiera, np. w § 19 ust. 4 przewidującym, że: „Postanowienia niniejszej umowy będą zawsze interpretowane tak aby zachować ich ważność i skuteczność. Jeżeli jednak którekolwiek z postanowień niniejszej umowy okaże się nieważne lub nieskuteczne, strony zobowiązują się do podjęcia w dobrej wierze negocjacji i wszelkich starań w celu zastąpienia takiego postanowienia ważnym i skutecznym postanowieniem, odpowiadającym w największym możliwym stopniu zamiarowi

stron i celowi wyrażonemu w postanowieniu, które zostało uznane za nieważne lub nieskuteczne”.

Z powyższego wynika, że skarga nie ma usprawiedliwionej podstawy procesowej, co oznacza, że punktem odniesienia dla oceny podstawy skargi dotyczącej naruszenia określonych przepisów prawa materialnego, może być wyłącznie stan rzeczy (ustalone okoliczności) wyjaśniony w zaskarżonym wyroku.

W materialnoprawnej podstawie skargi przedstawione zostały zagadnienia takie same jak te, które wynikały ze spornych kwestii ujawnionych już w postępowaniu przed Prezesem URE, i zostały rozstrzygnięte w dwuinstancyjnym postępowaniu sądowym.

Pierwsze dotyczy podmiotowego zakresu art. 7 ust. 1 PE. Według strony powodowej beneficjentami określonego w tym przepisie obowiązku zawarcia umowy o przyłączenie do sieci mogą być wyłącznie odbiorcy energii, a nie - tak jak to uznaje Prezes URE i Sady obu instancji – każdy „podmiot ubiegający się o podłączenie do sieci”, a więc także wytwórca energii np. taki jak zainteresowana Farma Wiatrowa.

Drugie zagadnienie wiąże się z zastosowaniem przedmiotowego zakresu zobowiązania, o którym mowa w art. 7 ust. 1 PE („jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania tych paliw lub energii a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru”) do sytuacji faktycznej sprawy. O ile, według zaskarżonego wyroku (także Sądu pierwszej instancji i Prezesa URE) o tym, że zachodzą wymagane warunki świadczy to, że zobowiązane przedsiębiorstwo energetyczne „warunki” przyłączenia Farmy Wiatrowej już przygotowało z określeniem w tych warunkach przekazanych stronie zainteresowanej zakresu niezbędnych robót modernizacyjnych (rozbudowy) sieci, to strona skarżąca uważa – w najogólniejszym ujęciu -, że jej brak aktualnej dyspozycji technicznej do realizacji przedmiotowego przyłączenia bez rozbudowy sieci przesądza o tym, że nie zachodzą wymagane warunki zobowiązania, a zainteresowana mogłaby uzyskać przyłączenie tylko na warunkach „wolnej umowy”, w tym, jeżeli pokryje w połowie koszty niezbędnej modernizacji (rozbudowy) sieci.

Trzecie, dotyczące art. 7 ustawy PE, zagadnienie sprawy wiąże się ściśle z zagadnieniem poprzednim. Chodzi o podział kosztów związanych z realizacją przyłączenia, w sytuacji, w której do „zwykłych” kosztów związanych z przyłączeniem do sieci dochodzą jeszcze koszty modernizacji i rozbudowy samej sieci, niezbędne aby przedmiotowe przyłączenie zostało dokonane. Stanowisku zaskarżonego wyroku, że zainteresowana przyłączeniem Farma Wiatrowa zobowiązana jest do opłaty przyłączeniowej, w której nie uwzględnia się kosztów inwestycyjnych rozbudowy sieci bo nie mieszczą się one w „rzeczywistych nakładach poniesionych na realizację przyłączenia”, według art. 7 ust. 8 pkt 3 PE, strona skarżąca zarzuca bezpodstawne ograniczenie „rzeczywistych nakładów”, tylko do części tych „rzeczywistych nakładów”.

Skarga kasacyjna przedstawia też wynikającą na tle art. 7 ust. 2 i art. 8 ust. 1 ustawy PE kwestię określenia zakresu kompetencji Prezesa URE do rozstrzygania spraw spornych dotyczących odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci.

W zaskarżonym wyroku przyjęto, że w przypadku sporu wynikającego na tle faktycznej odmowy zawarcia umowy o przyłączenie i na skutek postawienia przez ~~zobowiązane przedsiębiorstwo energetyczne niezgodnego z prawem~~ warunku Prezes URE właściwy jest do rozstrzygnięcia przez zastępcze określenie umowy o przyłączenie. Sąd, o czym była mowa wyżej nie badał orzeczonej przez Prezesa URE umowy pod względem jej zupełności, nie wyjaśniał także niezakwestionowanych skutecznie w odwołaniu i postępowaniu sądowym regulacji umownych (art. 479¹² § 1 k.p.c.).

Wynikające zaś ze skargi kasacyjnej stanowisko strony powodowej, w uzasadnieniu zarzutów dotyczących art. 7 ust. 2 i art. 8 ust. 1 wydaje się, że nie jest wystarczająco spójne. Z jednej bowiem strony zarzuca się wadliwość wynikającej z decyzji Prezesa URE „umowy o przyłączenie” polegającą na nieokreśleniu w niej wszystkich elementów wymienionych jako składniki umowy w art. 7 ust. 2 ustawy. Skarżąca domaga się więc zupełności umowy. Z drugiej zaś strony w uzasadnieniu zarzutu dotyczącego art. 8 ust. 1 ustawy skarżąca wywodzi, że właściwa interpretacja tego przepisu powinna prowadzić: „poprzez wykluczenie kompetencji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do ingerowania na podstawie art. 8 ust. 1

Prawa energetycznego w związku z art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego w stosunku gospodarcze pomiędzy dwoma przedsiębiorstwami energetycznymi”.

Po rozpoznaniu zarzutów materialnoprawnej podstawy skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy uznał, że w przedstawionych kwestiach spornych sprawy uprawnione jest stanowisko wyrażone w zaskarżonym wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, nie są zaś zasadne zastrzeżenia i odmienne oceny interpretacyjne (także subsumcyjne) przedstawione w skardze.

Nie jest potrzebne przedstawienie szczegółowej argumentacji, bo ta została już przedstawiona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i jest przez Sąd Najwyższy podzielona; można zatem poprzestać na wskazaniu dlaczego Sąd Najwyższy uznał argumentację zarzutów skargi za nieprzekonującą.

O tym, że publicznoprawny obowiązek przyłączenia do sieci obejmuje „podmioty ubiegające się o przyłączenie”, bez zawężenia tego pojęcia tylko do określonej kategorii podmiotów (odbiorców energii) z wyłączeniem podmiotów będących także producentami energii, stanowi *expressis verbis* ustawodawca w zacytowanym fragmencie tekstu art. 7 ust. 1 PE. Z wynikami wykładni językowej zgodne są wyniki innych analiz interpretacyjnych. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy PE celem tej ustawy jest między innymi tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju kraju, rozwoju konkurencji, przeciwdziałania negatywnym skutkom naturalnych monopolii oraz uwzględnienia wymogów ochrony środowiska. Nie ma żadnych racji stanowisko autora skargi, które w istocie rzeczy zmierza do pozostawienia poza obrębem regulacji publicznoprawnego obowiązku przyłączenia do sieci, będącej środkiem wymienionego celu ustawy, wytwórców energii, szczególnie istotnych w świetle wymogów ochrony środowiska. Poza tym taki wytwórca energii jak zainteresowana w sprawie Farma Wiatrowa występuje w podobnej do odbiorcy energii – słabszej – pozycji w relacjach o charakterze rynkowym wobec przedsiębiorstwa zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją energii, działającego w warunkach monopolu naturalnego. Warto też zauważyć, że o tym, iż przepis określający zakres podmiotowy regulacji (art. 7 ust. 1 ustawy PE) obejmuje również podmioty wytwórcze energii stanowią też rozwinięcia tej regulacji, np. to z art. 7 ust. 8 pkt 3 ustawy, w którym dla kwestii opłaty za przyłączenie

odróżnia się sytuację „źródeł współpracujących z siecią z wyłączeniem odnawialnych źródeł energii”.

W odniesieniu do subsumcyjnej analizy ustalonych w sprawie okoliczności pod określone w art. 7 ust. 1 PE istnienie technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia do sieci, należy zwrócić uwagę, że kwestionowane w skardze zastosowanie wskazanego przepisu, opiera się na uwzględnieniu nie jednej tylko ale całego zespołu okoliczności faktycznych (sytuacji faktycznej). Nie można hipotetycznie wykluczyć sytuacji, w której przedsiębiorstwo energetyczne nie będzie miało odpowiednich możliwości ekonomicznych do przeprowadzenia modernizacji swej sieci dla celów konkretnego przyłączenia w pewnym czasie od momentu uzgodnienia warunków przyłączenia. Jednakże z wyjaśnionego w sprawie stanu faktycznego wynika co innego. W relacjach między wnioskującą o przyłączenie do sieci Farmą Wiatrową a operatorem nie wystąpiła kwestia dystansu czasowego w odniesieniu do realizacji przyłączenia, owszem wskazano na konieczność przeprowadzenia określonych prac modernizacyjnych, jednakże ustalono porządek czasowy ich wprowadzenia. Należy – za Sądem drugiej instancji – zwrócić uwagę, na to, że powód wydał warunki przyłączenia zainteresowanemu na podstawie ekspertyzy uwzględniającej oddziaływanie planowanego przyłączenia na sieć, że warunki przyłączenia zostały uzgodnione i zaakceptowane przez operatora systemu przesyłowego oraz, że przedmiotowe przyłączenie pozostaje w związku z objętą planem przedsiębiorstwa energetycznego modernizacją sieci dla przyłączenia Farmy Wiatrowej. W tej sytuacji określenie przez stronę powodową „warunków przyłączenia” w dokumencie wydanym wnioskującej o przyłączenie Farmie Wiatrowej, mogło uzasadniać ustalenie, że w ten sposób operator potwierdził istnienie (aktualne) technicznych i ekonomicznych warunków przyłączenia do sieci, określonych w art. 7 ust. 1 PE.

Zupełnie nieprzekonywujące jest przeciwstawienie zawartej w zaskarżonym wyroku interpretacji „rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia”, o którym mowa w art. 7 ust. 8 pkt 3 ustawy PE - określenia przez skarżącego zakresu tego pojęcia w oparciu o „reguły stosowania języka potocznego”. Nie jest to oczywiście wystarczające do podważenia zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku prawidłowo przeprowadzonych szerokich

analiz interpretacyjnych, przede wszystkim na gruncie wykładni systemowej. Bezpośrednie rozdzielenie pojęcia przyłączenia do sieci od pojęcia rozbudowy sieci w celu przyłączenia zostało wyrażone w art. 7 ust. 12 ustawy PE. Bardziej jeszcze istotna jest analiza przepisów określających strukturę podmiotową w zakresie funkcjonowania sieci elektroenergetycznej. Stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy, to na przedsiębiorstwie energetycznym zajmującym się przesyłaniem lub dystrybucją energii ciąży zobowiązanie utrzymywania zdolności urządzeń, instalacji i sieci do realizacji zaopatrzenia w energię w sposób ciągły i niezawodny. Zgodnie zaś z art. 7 ust. 5 i 6 ustawy przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii „jest obowiązane zapewnić realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączenia podmiotów, ubiegających się o przyłączenie, na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1-4, 7 i 8 i art. 46 oraz w założeniach lub planach, o których mowa w art. 19 i 20” oraz, że „budowę i rozbudowę odcinków sieci służących do przyłączenia instalacji należących do podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci zapewnia przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w ust. 1...”. Do zacytowanych w odpowiednich fragmentach przepisów ustawy uwzględnionych w interpretacji przyjętej przez Sąd Apelacyjny dodać należy funkcjonalnie sprzężone z tymi regulacjami postanowienia art. 9c ust. 3 pkt 3 i 4 PE potwierdzające odpowiedzialność operatora za zapewnienie rozbudowy sieci dystrybucyjnej oraz za współpracę z innymi przedsiębiorstwami energetycznymi w celu zapewnienia między innymi efektywnego funkcjonowania tych systemów. Wreszcie istotne jest zauważenie przez Sąd Apelacyjny, że art. 7 ust. 10 PE, w swej regulacji określającej wyłączenie z podstawy ustalania taryfy stawek za przesyłanie lub dystrybucję energii, tego co przedsiębiorstwo uzyskało z tych opłat za przyłączenie potwierdza, że opłata przyłączeniowa, o której mowa w ust. 8 nie pokrywa kosztów wynikających z nakładów na realizację przyłączenia; (będą tu wchodziły w rachubę między innymi koszty inwestycji prowadzonych w sieci w celu rozbudowy sieci) ale ponadto dodatkowo wskazuje na ustalony w ustawie, istotny element konstrukcji zadań przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem (dystrybucją) energii że uzyskuje ono pokrycie kosztów części tych zadań w pobieranej taryfie za przesyłanie lub dystrybucję energii.

Ostatnie z zagadnień wynikających z materialnoprawnej podstawy rozpatrywanej skargi kasacyjnej dotyczy interpretacji przepisu, który – z wyłączeniem drogi sądowej – kompetencję (właściwość) rozstrzygania „w sprawach spornych dotyczących odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci” przekazał Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki (art. 8 ust. 1 ustawy PE). Poprzestanie przez ustawodawcę na lapidarnym określeniu kompetencji Prezesa URE, bez normatywnej konstrukcji powierzonego temu organowi zadania „rozstrzygnięcia”, powodowało w praktyce regulatora i w orzecznictwie sądów wynikających z trybu odwoławczego trudności interpretacyjne. W rozpoznawanej decyzji Prezesa URE, zaakceptowanej przez sądy obu instancji wyraża się przeważający obecnie w orzecznictwie pogląd, że decyzja regulatora zastępuje oświadczenie woli obu stron.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, uznaje, że określenie charakteru prawnego rozstrzygnięcia Prezesa URE powinno syntetyzować następujące aspekty:

Po pierwsze, chodzi o kompetencję organu administracyjnego (regulatora).

Po drugie art. 8 ust. 1 PE w odniesieniu do określonej w nim kompetencji regulatora dotyczącej rozstrzygnięcia sporu zobowiązaniowego (co do zasady cywilnoprawnego), pomimo abstrakcyjnego i lapidarnego ujęcia jest samoistnym źródłem prawa, co eliminuje potrzebę sięgania do konstrukcji cywilistycznych (art. 64 k.c.).

Po trzecie kompetencja organu administracyjnego w sprawach cywilnych musi być traktowana jako regulacja specjalna (wyjątkowa). „Legitymizuje” tę kompetencję pragmatyczna potrzeba rozstrzygnięcia sporu (zasada efektywności) w zakresie odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci przez podmiot, który jest do tego zobowiązany. Granicą „rozciągnięcia” struktury administracyjnej na stosunek zasadniczo umowny ze względu na potrzebę zapewnienia efektywnej, skutecznej ochrony podmiotowi uprawnionemu do zawarcia umowy o przyłączenie – jest „sporność sprawy”.

Po czwarte, z aspektów wyżej wymienionych wynika, że decyzja Prezesa URE „zastępuje” oświadczenia woli stron, w funkcjonalnym znaczeniu „zastępstwa”, natomiast według charakteru prawnego decyzji stanowi ona podstawę samoistnego

uksztaltowania stosunku zobowiazanego w zakresie spraw spornych miedzy stronami.

Sąd Najwyższy stwierdza, że niezależnie od kwalifikacji przedmiotowej decyzji Prezesa URE, zakres udzielonej w postępowaniu sądowym ochrony strony zobowiązanej do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, jest w pełni odpowiedni do wskazanych wyżej warunków wykonywania przez Prezesa URE jego kompetencji wynikających z art. 8 ust. 1 ustawy PE.

W szczególności należy zwrócić uwagę na to, że wprawdzie orzeczeniem Prezesa URE objęta została „umowa” o przyłączenie także w zakresie postanowień, które między stronami nie były sporne, a nawet przez stronę powodową zostały przygotowane i przedstawione w formie projektu, to jednak „rozstrzygnięcie” w sensie konstytucyjnego określenia, niezależnie od przygotowanego przez powoda projektu umowy odnosi się tylko do spraw spornych.

Kwestie niesporne między stronami w postępowaniu przed Prezesem URE nie stały się – na co wskazano w ocenie procesowej podstawy skargi – przedmiotem postępowania sądowego, bo nie zostały objęte zarzutami odwołania (art. 479¹² k.p.c.).

Z powyższych przyczyn uznając, że obie podstawy skargi kasacyjnej są niezasadne, Sąd Najwyższy orzekł stosownie do art. 398¹⁴ k.p.c.

Za zgodność z oryginałem
Kierownik Sekretariatu Wydziału